

Adelsönytt

JUNI 2018

Adelsöprofilen

Ewa Dahlström

Hembygdsgården

i farozonen

Inför valet:

Politikerna om
Adelsö

Ubbe

ÅRETS ADELSÖBO

DAGS ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN

2018

Värna Adelsö växer stadigt. Under 2017 passerade vi 600 medlemmar. Fantastiskt bra. Föreningen har stadigt vuxit för varje år. Vi hoppas att du vill fortsätta att vara medlem i Värna Adelsö även under 2018. Många har redan betalat, men har du ännu inte gjort det ser vi fram emot att du också gör det.

Alla som inte tidigare varit medlemmar är självklart också varmt välkomna. Låt oss hjälpas åt så att även 2018 blir en succé. För mer information om medlemmar, gå in på Värna Adelsös hemsida, under medlemmar: www.varnaadelso.se

Ju fler vi är, desto tyngre väger våra argument i diskussioner om Adelsös intressen och framtid med kommunen, andra myndigheter och organisationer. Avgiften för 2018 är bara 50 kronor per person. Mindre än en fika på stan. Medlemsavgiften har varit oförändrad sedan föreningen startade 2003.

Den betalas in på Värna Adelsös plusgiro konto 136 05 72-0. Kom ihåg att ange vem eller vilka avgiften avser.

Medlemsavgifterna täcker inte fullt ut våra kostnader för bland annat tidningen du har i din hand, som trycks i 750 exemplar. Vi är därför mycket tacksamma för ett frivilligt bidrag utöver den låga avgiften.

Har du några frågor kontakta föreningens kassör Mats Lundgren.

Mats Lundgren, matslu@telia.com

INNEHÅLL

04 Hembygdsgården i farozonen	27 Adelsö i förändring
09 Lodjur på ön	28 Adelsöprofilen Ewa Dahlström
12 Adelsökämpe får gravstenen renoverad	32 Ubbe, Årets Adelsöbo
16 Inför valet: Partierna inför valet	34 Askgravlund på kyrkogården
20 Om krisen kommer till ön	36 Vad händer med bygget i Lillängen?
	50 Soporna

ANNONSPRISER

Välkommen att annonsera i Adelsönytt!

SVARTVITT	FÄRG
Helsida 1000 kr	Helsida 1 600 kr
Halvsida 500 kr	Halvsida 900 kr
1/4-sida 250 kr	1/4-sida (Inte färg)

REDAKTIONEN

Anita Björk, Sjövik, Lilla Stenby
anitabjork2@gmail.com

Klas Dykhoff, Sättra
klas.dykhoff@gmail.com

Irena Lundberg, Stenstorpsvägen
irena.lundberg@comhem.se

Anna Nagorna, Sättra
nagorna@hotmail.com

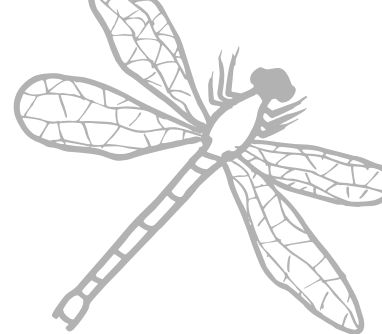
Lotta Persson, Hallsta
Lotta.person60@gmail.com

Björn Rydberg, ansvarig utgivare, Ellholmen
bjornrydberg@comhem.se

FORM: Ann Söderström, Marielundsvägen
rakelgrafiskform@gmail.com

ANNONSER: Christer Svanberg, Mälby
info@foodfield.se

Omslagsbild: LASSE CARLSSON

Adelsö inför valet

I det här numret av Adelsö Nytt säger alla partier inför höstens val lite om vad de vill göra för och med Adelsö.

Att få alla partier att yttra sig är kanske inte alltid självklart men tack vare den respekt som 600 medelemmar ger så har alla partier inkommit med sina kommentarer. Det är snart 70 år sedan Adelsö var en egen kommun så det är nog bra att partierna har anledning att tänka något kring just Adelsö. En stark gemensam förening har sina poänger på många sätt.

Var och en får naturligtvis dra sina egna slutsatser om svaren från de olika partierna. Men föreningen har också anledning att reflektera något kring frågor och svar. En fråga är hur vi effektivast tar vara på öns intressen. Hur mycket ska vi kräva t ex när det gäller färjeturerna? Värna Adelsö har valt att kraftsamla för det viktigaste. Många har framhållit behovet av en tidigare tur på morgonen för att avlasta sexfärjan. Att komma med den turen kan vara ett bekymmer för många på väg till jobbet. En tur 23.30 är ofta önskad för att hinna hem efter engagemang i stan.

Den kanske mest akuta frågan är vildsvinen. Partiernas vilja till insatser skiftar. Vem ska bistå invånarna när det kniper om inte kommunen? Det finns exempel på andra kommuner som gjort mer.

Insamlingen av grovsopor framstår som den mest partiskiljande frågan. Det är uppenbart att detta är en fråga av särskild betydelse för glesbygden. Det är långt till kommunens återvinningscentral i Skå. Alla har inte bil. Just i glesbygden är risken större att grovsopor hamnar i skogen. Att det ska vara så svårt med arbetsmiljö och logistik är lite märkligt med tanke att allmän insamling en eller ett par gånger per år går att genomföra på öar i skärgården som inte kan nås med bil.

Lokala frågor ingår i en levande demokrati. Vi tackar partierna för att de tagit sig tid att svara.

Lennart Rydberg
ORDFÖRANDE VÄRNA ADELSÖ

Hembygdsgården i farozonen

Vad kommer att hända med Hembygdsgården? Efter 80 år är framtiden oklarare än någonsin. Kyrkan, som är ägare, tvekar.

Adelsö Hembygdsgård tillkom kring 1939. Lantbrukaren Gustav Claesson, ägare till Uppgården i Hovgården, avled 1936. Han hade ingen familj. Claesson hade testamenterat sina pengar till dåvarande Adelsö kommun. Egenheten med jord, skog och byggnader gick i arv till släktingar. Kommunen köpte sedan hela fastigheten av släktingarna för de pengar som man ärvt. Merparten av jord och skog såldes sen till olika jordbrukare. Men kommunen behöll ett markområde runt gården och ett område mellan landsvägen och sjön. Där blev det festplats och idrottsplats. Kommunen behöll också byggnaderna på gården.

Adelsö kommunfullmäktige beslutade 1939 att Uppgårdens stora ladugård skulle byggas om till Hembygdsgård. Det kostade 15 000 kronor vilket motsvara drygt 400 000 kronor i dag.

Hembygdsgården blev ett centrum för allt som hände på ön. Här var föreningsmöten, födelsedagsfester, skördefester, bröllop och andra fester, begravningskaffan, bio och så vidare. Här fanns också ett bibliotek

Hembygdsgården har byggts om i olika etapper. En genomgripande om- och tillbyggnad skedde i mitten på 70-talet. Då byggdes den stora tillbyggnaden norr om det befintliga huset. Och då tillkom förskolan. 1991 byggdes det nuvarande köket med mera. Kommunen svarade länge för en vaktmästare på deltid och för städningen. Men denna service avvecklades så småningom.

2008 sålde Kommunen Hembygdsgården till Kyrkan. Köpesumman var 200 000 kronor. Ett villkor var att förskolan skulle vara kvar och att föreningslivet på ön skulle kunna utnyttja lokalerna där som tidigare. De fina tavlorna av Olle Nordberg skulle vara kvar i Kommunens ägo.

Något riktigt svar på varför Kommunen sålde Hembygdsgården har jag inte fått fram. Men en

»**Det handlar mer om vad som långsiktigt är rätt att göra.**«

kvalificerad gissning är att man inte hade något emot att bli av med en kostnad. Det var ju inte svårt att förutse att det skulle bli stora upprustningsbehov framöver. Och kyrkan ville säkra tillgången till församlingslokaler.

– Kyrkan var väldigt angelägen om att köpa. Och alla var glada för att kommunen inte sålde till en privat köpare, säger Ove Wallin(c), numera vice ordförande i kommunstyrelsen och tidigare ledamot av kyrkorådet i gamla Adelsö-Munsö församling.

Hur ser Kyrkan på Hembygdsgårdens framtid? Adelsönytt frågade ordföranden i kyrkorådet i Ekerö Pastorat, Sören Nordström?

Byggnaden längst bort är den ursprungliga Hembygdsgården, Uppgårdens gamla ladugård. Där är nu förskola. Tillbyggnaden kom till på 70-talet. FOTO: LASSE CARLSSON

– När det gäller framtiden finns olika alternativ. Att behålla hela huset förutsätter ganska snart stora investeringar. Och kyrkan är heller ingen bra hyresvärd. Vi har ingen sådan erfarenhet.

– Innan en stor upprustning sker vill vi pröva andra lösningar som till exempel att dela huset i två delar varvid kyrkan behåller den ena. Eller så kan man dela tomten och på den ena bygga nya församlingslokaler på liknande sätt som vid Ekebyhovskyrkan, säger Sören Nordström.

Vad säger du till dem som tycker att det är konstigt att ni inte vill måla om Hembygdsgården på Adelsö samtidigt som ni bygger om lokalerna i Ekebyhov för 23 miljoner kronor?

– Det handlar mer om vad som långsiktigt är rätt att göra. Ombyggnaderna i Ekebyhov, cirka 23 miljoner kronor, var en ersättning av mycket enkelt byggda hus som inte längre fungerade

för personalen och pastoratets gemensamma verksamhet, säger Sören Nordström.

På Adelsö finns kritik mot skötseln av Hembygdsgården, bland annat från dem som är aktiva i Kyrkan på ön. Peter Östergren som är ledamot av kyrkofullmäktige i Ekerö Pastorat tycker inte man tar till vara det stora intresset och engagemanget som finns på Adelsö.

Vad gäller Kyrkans erfarenhet av fastighetsförvaltning säger han: "Kyrkan har en lång och bred erfarenhet av fastighetsförvaltning. Jag vet egentligen ingen annan aktör i Sverige som kan stoltsera med ett nästan 1000-årigt track record". Adelsö kyrka är ett bra exempel på långsiktig förvaltning, en uppgift som kyrkan klarat med beröm".

– Tyvärr tas det ju inga större initiativ till att använda lokalerna och fördjupa kontak-

terna med invånarna på Adelsö. Som vi befarade vid församlingssammanslagningen så har ju Adelsö med åren blivit marginaliserat, säger Peter Östergren.

Vad gäller upprustning av Hembygdsgården säger han:

– En så enkel sak som målning har inte ens kommit till stånd. Argumenten brukar vara resursbrist, vilket jag i och för sig förstår men församlingslokalerna som byggdes på Ekerö för ett par år sedan gick på runt 25 miljoner kronor...

– Vi på Adelsö tycker ju att församlingslokaler är en fantastisk resurs för att verkligen kunna bedriva gudstjänst, undervisning, dia-

»**En så enkel sak som målning har inte ens kommit till stånd.**«

koni och mission, något som blir allt svårare att göra utifrån själva kyrkobyggnaden.

– Det är viktigt för Adelsö att det finns en hembygdsgård för möten, minnesstunder och andra sammankomster. Ekerö Pastorat måste ta sitt ansvar att renovera eller på annat sätt sätta den i ett skick som gör den mer attraktiv att använda. Särskilt mot bakgrund av att kyrkan ville köpa Hembygdsgården 2008, säger Ove Wallin.

En lösning som varit på tapeten flera gånger är att Adelsös föreningar skulle ta över Hembygdsgården. Adelsönytt frågade två aktiva föreningsrepresentanter.

Olle Weslien, ordförande i AIF och i Föreningsrådet: Vi har aerobics i Hembygdsgården

en gång i veckan men vi kan utnyttja AIF:s klubblokal för möten. Om föreningarna ska ta över Hembygdsgården så kommer ekonomin vara en stor fråga, där eventuella driftbidrag från Ekerö kommun kan bli avgörande. Samtidigt så vill man ju att lokalen ska vara till för Adelsös befolkning.

Ubbe Sotare, Adelsö Evenemang: Vi utnyttjar Hembygdsgården en gång om året till Annandags-pingisen. Det vore tråkigt om Adelsös befolkning inte hade tillgång till lokalen i framtiden men att få det att gå ihop ekonomiskt är inte helt lätt. Adelsö behöver en gemensamhetslokal och Pannrummet kanske inte finns att tillgå för alltid.

År 2000 gjordes på Föreningsrådets uppdrag en utredning om förutsättningarna för föreningarna att ta över driften av Hembygdsgården. Utredningen, som var mycket grundlig, genomfördes av Föreningsrådets dåvarande sekreterare KV Jacobson. Kommunen skulle fortsätta att äga Hembygdsgården medan föreningarna alltså skulle sköta driften. Enligt utredningen behövde föreningarna 150 000 kronor per år för att klara detta. Men det blev inget av detta eftersom Kommunen tyckte det var för mycket.

Adelsönytt frågar KV Jacobson om hur han ser på möjligheterna i dag för föreningarna att ta över ansvaret för Hembygdsgården?

– Jag vill inte uttala mig om det. Men att ta över ansvaret för Hembygdsgården är ett mycket stort ansvarstagande, både ekonomiskt och praktiskt, säger han.

Framtiden för Hembygdsgården är oviss. Men en sak är säker: Adelsöborna måste noga bevaka utvecklingen. ■

Björn Rydberg
Anita Björk

ADELSÖ FÖRENINGSRÅD

Om du är aktiv i någon förening här på Adelsö känner du nog till Adelsö Föreningsråd, AFR. Det är denna sammanslutning som driver www.adelso.se.

Tanken med AFR är t.ex. att samordna de ideella föreningarnas verksamheter där samverkan kan ge fördelar och där konkurrens bör undvikas, till exempel för julmarknad, den årliga vandringsdagen, sommarprogram på Adelsö och på senare år även valborgsfirandet. AFR träffas tre gånger per år och ordförandeskapet växlar varje år mellan föreningarna enligt ett rullande schema. I år är det AIF som håller i ordförandeklubban.

Trots att målet är samordning har det visat sig svårt att koordinera våra verksamheter till 100 procent. Det är lätt att varje förening spikar sina verksamhetsplaner innan AFR hunnit informeras. I stort sett alltid går det bra ändå men, vi har nu tänkt att använda www.adelso.se som verktyg för samordning. Så det finns god anledning att kika på hemsidan för att få reda på arrangemang på Adelsö i fortsättningen. ■

PS. Vem är det som har www.adelso.nu? Mejla mig! malin@medvindmusik.se

Malin Rikardsdotter Ahlin
ORDFÖRANDE ALSNU VIKINGAR

**RUT-avdrag
50 % rabatt
på timpriset**

Binärdata AB

Support & Försäljning
07-22 Alla dagar

0707-139 000
560 402 51

Leif Rickegård

Din absolut närmaste

BYGGHANDEL

Tusentals kvadratmeter fyllda av allt du behöver till ditt bygge
Och, inte minst, med massor av kunskap och service

Bara 5 minuter från Tappström

Ny färgleverantör

BYGGVARUHUSET

Färingsö
TRÄ

allt för hem & villa

Lite personligare – Lite bättre

Öppettider: mån-fre 6:30-18, lör 9-14, sön 10-14 • Tel: 08-560 241 00
• info@faringsotra.se • www.faringsotra.se Färentunav 65, 179 75 Skå

FOTO: JONAS HÄGGLUND

Lodjur

Ett lodjur har under senhösten och vintern befunnit sig på Björkö och Adelsö. Gert Karlsson som driver jordbruket på Björkö berättar att lodjuret dödat fem rådjur på ön under vintern.

Gert har sett spår och döda rådjurskadaver. I februari kunde man också se lospår vid Lindby brygga på Adelsö. En kväll i november förra året såg Anette och Anders Ring lodjur mellan affären och Gredby gata.

– Jag tror inte lodjur är farliga. Låt dem få vara ifred, säger Anette Ring.

– Adelsö befinner sig i lodjurens naturliga utbredningsområde. Man får räkna med att de dyker upp här, säger Arne Söderberg som är rovdjurshandläggare på Länsstyrelsen.

Särskilt i Uppsala län och i Bergslagen finns många lodjur. Arne Söderberg säger att

man inte vet om stammen ökar eller minskar.

Han berättar att de kan simma men att de ogärna gör det. Men Gert Karlsson menar att det lodjur som varit på Björkö under hösten måste ha simmat dit. Isen kom sent

Lodjur är mycket skygga och är ofarliga för människor. Rådjur och harar är deras huvudföda. Men lodjur kan ta en katt och ett får, gärna ett lamm. Det är oklart om lodjuret som visat sig på Adelsö och Björkö fortfarande är kvar. ■

Björn Rydberg

HUS VÄXER SOM SVAMPAR EFTER REGNET PÅ SÄTTRA GÅRD

Nästan alla som köpte tomter på "gräddhyllan" och runt Bygatan har påbörjat sina byggen. Två barnfamiljer bor redan i sina hus. Båda familjerna säger att de trivs mycket bra med sitt nya boende på Sättra. Två av de andra husen på "gräddhyllan" är nästan klara. Ett av dem har en lantlig karaktär. Det andra i herrgårdsstil, murat och vitputsat med en fin kolonnprydd uppgång lyser med sin fina form på långt håll. Vårt hus som byggdes enligt eget projekt i lantlig stil, om än med något komplicerade former, blir förhoppningsvis bebott redan i maj.

Det teknologiskt mest intressanta bygget är två hus längs Bygatan. De består till stor del av frigolitskivor vilket gör husen energisnåla. Enligt grannen har den typen av teknologi även ekonomiska fördelar. Direkt på frigoliten kläddes båda byggnaderna in i bruna fasadpaneler. De smälter fint in omgivningen på Bygatan som kantas av äldre brunt beklädda hus. En variation

av stilar och färger förändrade Bygatan från en utpräglad lantlig miljö till ett mindre villaområde intill skogen och åkern.

Ett par andra fastigheter växte fram på utkanterna av Sättra. Även Smedjan renoverades av paret Marja och Martin som driver Adelsö Butik. De flyttade in under vintern med sina barn. Troligtvis kommer de nyinflyttade barnfamiljerna att ge Sättra Gård en mer "Bul-lerbyaktig" karaktär.

Litet sämre är det med alla grusvägar runt på Sättra. Efter vintern är de fulla med hål. Förhoppningsvis kommer Vägförbundet ta hand om hålen under våren. Det verkade som att något var på gång när man satsade stort på att stensätta vändzonen vid Bygatan i mars. Men sedan dess har det inte hänt något mer. ■

Anna Nagorna

Toftabutiken

Adelsö har fått en alldeles egen inrednings- och presentbutik som ligger i den gamla tvättstugan som hör till Tofta Gård.

Birgitta Birelli Torenus driver butiken och näthandeln. Den 2 december öppnade butiken som har lockat många besökare och kunder som har uppskattat utbudet av varor, många är handplockade och finns kanske bara i ett par exemplar, det varierar. Det finns lampor, lyktor, ljus, doft-pinnar, parfym, smycken, lite kläder, handväskor och massor med inredning.

För närvarande är öppettiderna lördagar och söndagar klockan 11–16. Förhoppningsvis blir det utökade öppettider. Det beror på hur många kunder som hittar dit.

Inför sommaren kommer det att serveras kaffe och kaka utomhus. För dem som rider kommer det att finnas uppbindningsplats, hö och vatten till hästarna. ■

Anita Björk

FÖR YTTERLIGARE INFORMATION;

Facebook:

Toftabutiken Birgitta inredning

Hemsidan: Toftabutiken.se

UbbeSotare

– Ny regi sedan 1 juni 2015 –

SOTNING, BESIKTNING,
VENTILATIONSRENSNING
REPARATIONER,
FÖRSÄLJNING, MONTERING

070-878 10 26 • www.ubbesotare.se

Välja
behörig sotare?
Jag hjälper dig
med ansökan

Kiosken vid Sjöängen kommer igen. FOTO: CILLA KRISTOFFERSSON

KIOSKEN KOMMER TILLBAKA

Kiosken vid Sjöängen öppnar igen den 9 juni och håller öppet hela sommarlovet (till 20 augusti). Här kan vi köpa glass, kaffe och bullar och godis. Ungdomar från trakten får som tidigare sommarjobb i kiosken. Nu finns också flytbryggor som gör det lätt att lägga till vid Sjöängen om man kommer med båt. ■

Texten på den handlingskraftige riksdagsmannens gravsten återställs. FOTO: LASSE CARLSSON

Erik Andersson

En av de mest handlingskraftiga på Adelsö: Nu får han gravstenen restaurerad.

En av Adelsös absolut mest bemärkta och handlingskraftiga personer har en gravsten som blivit helt oläslig. Det gäller Erik Andersson, som i början på 1800-talet var riksdagsman i Bondeståndet för Färentuna härad. Vid riksdagen i Örebro 1810 verkade han för att Gustaf IV Adolf skulle återinsättas som kung. Erik Andersson berättar också i sina memoarer* att han hade långt gångna planer på att befria den avsatte och fängslade kungen när hans fängstransport skulle passera Adelsö-Björkö på väg till Gripsholm. Men Andersson var inte hemma när fängstransporten passerade så han missade tillfället. Det var nog tur för honom.

Han blev återvald flera gånger och han var känd för att inte hålla tand för tunga. Mälarna hade varit befriat från indelningsverkets skyldighet att hålla soldater. Men 1812 infördes beväringssystemet som innebar en kortare värnpliktsliknande utbildning. Andersson protesterade då i riksdagen mot att öarna skulle omfattas. Han gjorde sig så besvärlig att han blev avsatt som riksdagsman.

Erik Andersson var född på Björkö 1772. År 1804 flyttade han till Grindby och lät bygga den nuvarande vackra mangårdsbyggnaden. "... jag började själv med spade upptaga och föröka åkern", skriver han i memoarerna. Han skriver

också: "emedan då icke fanns något tegelbruk i trakten, så företog jag mig sjelf tillverka" teglet till murarna i byggnaden.

Av hans memoarer framgår att under mer än ett halvt sekel var han inblandad i allt viktigt som hände på Adelsö och Mälarna. Han var framträdande på sockenstämman, agerade

»**Erik Andersson**
var född på Björkö
1772.«

vid kyrkans stora reparation, tog initiativ till grävandet av Munsö kanal mellan Hovgårdsfjärden och Långtarmen och mycket annat. Vid mängder av rättegångar var han "försvarsadvo-

kat". I sina memoarer framhåller han värtaligt sina egna insatser. Andersson blev 99 år gammal och dog 1871.

Många har tyckt att det är trist att hans fina gravsten med järnstaket (söder om kyrkan) inte går att läsa. Men nu ska det åtgärdas. Kyrkan och Adelsö Hembygdslag satsar cirka 10 000 kronor vardera på att återställa skriften.

– Vi tycker att det är en kulturgärning. Erik Andersson var en viktig person för vår ö, säger Lars Skedinger, som är ordförande i Hembygdslaget. ■

PS. Även hans bror Anders Andersson från Björkö var senare riksdagsman. Han har en egen grav på kyrkogården.

Björn Rydberg

* *Riksdagsmannen Erik Anderssons memoarer, Kulturnämnden i Ekerö och Adelsö Hembygdslag.*

ÅRETS NYFÖRETAGARE

I höstas utsågs Adelsö Butik till Årets nyföretagare 2017. Utmärkelsen delades ut av Ekerö kommun på Näringslivsdagen i november. Motiveringen löd:

"En på Adelsö efterlängtat etablering av en servicebutik med ett brett utbud av varor och tjänster levererat av en positiv serviceinriktad personal".

Priset innebär en stor ära, fint diplom och en plakett. Tyvärr inga prispengar

För Marja Conradsson och Martin Anderson som driver Adelsö butik sedan 2015 blev utnämningen en positiv överraskning.

– Vi tycker att det är jättekul och blev väldigt överraskande. Det känns som ett fint

Prisutdelningen på Kommunens näringslivsdag.
FOTO: MÄLARÖ FOTO

uppmärksammande och erkännande av att kommunen ser vad vi gör, även här i utkanten av kommunen, säger Marja och Martin. ■

CATERING • BUTIKSLAGAT • OMBUD

Butikens ljuvliga västerbottenpaj

Gör ditt bästa pajskal och tryck ut i en pajform som mäter ca 24 cm i diameter. Häll 2,5 dl grädde i en kastrull och värm. Lägg i riven Västerbotten, ca 200 gram när grädden är varm, så osten smälter. Ta bort från värmen och knäck i 2 stora ägg. Salta och peppra efter smak, och krydda med dillfrö - någon matsked sådär. Sen när krondillen kommer så använder vi helst de späda små kronorna och lägger i ett fint mönster uppepå. Grädda i 200-gradig ugn tills pajen har stannat och har fin färg, tar ca 30 minuter.

VÅRA ÖPPETTIDER

Mån-fre 10-19 Lör-sön 10-15

Avvikande öppettider annonseras
i butiken och på vår Facebook

Följ oss!

www.adelsobutik.se | facebook.com/adelsobutik

ÅRETS FÅGELRÄKNING

För några år sedan påstod jag i Adelsönyt att fåglarna med sina känsliga sinnen kan tala om för oss hur vårt jordklot mår. När jag nu tre år senare tittar ut genom samma köksfönster kan jag konstatera att vi alla mår bra, klotet fåglarna, och Adelsöborna.

Utmanande kan tyckas att påstå det när golfströmmen börjar stanna av och koldioxidhalten stiger i atmosfären. Vetenskapliga experter kommer ofta till olika resultat.

Nu till årets fågelräkning som lockar fler och fler att rapportera sina iakttagelser om antalet arter som dyker upp utanför den egna bostaden. Fågelräkningen skall göras sista helgen i januari.

Vinterfåglar inpå knuten (VIK) är en ide' av BirdLife Sverige och resulterade i 18 000 observationer i hela Sverige 2018. ■

Nedan mitt eget inskick:

Kråka 3 stycken
Skata 3
Björktrast 1
Blåmes 10
Domherre 9
Entita 2
Koltrast 12

En räknad nötväcka utanför författarens köksfönster.
FOTO: LASSE CARLSSON

Nötväcka 2
Pilfink 8
Steglits 4
Gråsiska 2
Stenknäck 2
Stjärtnes 4
Större hackspett 2
Talgoxe 4
Grönsiska 1
Svartmes 1.

Lasse Carlsson

Yvannes fothälsa

MEDICINSK FOTVÅRDSTERAPEUT

PLATS: Sättra gård Adelsö

TIDSBOKNING: 070-755 16 17

MAIL: yvannesfothalsa@gmail.com

Adelsö inför kommunvalet

Söndagen den 9 september är det val till Ekerö kommunfullmäktige. Ekerö är en lite annorlunda kommun.

Kommunen ligger alldeles intill storstaden men har stora glesbygdsområden, bland annat Adelsö. Ekerö har 28 000 invånare och kommunen växer snabbt inte minst i de två tätorterna Träkvista-Tappström och Stenhamra. Kommunen har hög skattekraft men också stora utgifter för bland annat barn och ungdomar. De flesta arbetar i Stockholm och i andra kommuner. Massor av fritidsboende finns i kommunen. Ekerö är en ganska stor kommun till ytan. Men drygt 43 procent av ytan är vatten. Kommunen består av 140 öar, skär och kobbar i Mälaren.

Att vara kommunpolitiker är inte alltid helt lätt. Men det är en viktig uppgift som vi bör ha respekt för. Valet i höst gäller 41 mandat i kommunfullmäktige. Nio partier ställer upp. Vi har ställt tre frågor till alla partier om vad de vill göra för Adelsö. Frågorna har ställts till partiernas toppkandidater, som alltså står överst på vallistorna. Svaren kan du läsa på följande sidor. Frågor till alla partier:

- 1. Vad vill ni konkret göra för Adelsö under den kommande mandatperioden?**
- 2. Vad vill ni göra åt vildsvinsplågan på Adelsö?**
- 3. Ska grovsopshämtning ingå i soptaxan som tidigare?**

CENTERPARTIET

Ove Wallin

1. Centerpartiet värnar om landsbygden, "Hela Sverige skall leva". För vår del handlar det bland annat om att Adelsö har en bra service med förskola på Adelsö och skola på Munsö, årskurs 0-6. Men det är viktigt att alla som kan använder förskolan och skolan i vårt närområde för att bibehålla underlaget.

De planerade hyresbostäderna vid Lillängen möjliggör att såväl yngre som äldre kan bo kvar på ön, men kan också öka inflyttningen.

2. Vildsvinen är ett problem för hela Mälardalen. Markägare och jägare måste samverka för att minska antalet. Det är för många vildsvin på öarna.

3. Om grovsopshämtning ska ingå i ordinarie soptaxa måste det bli en förändring som gör insamlingen markant bättre ur miljösynvinkel.

KRISTDEMOKRATERNA

Sivert Åkerljung (KD)

1. KD kommer verka för att få till en gång- och cykelväg mellan färjan och Munsö skola. Vi uppmuntrar gärna initiativ med serviceboende på Adelsö. Alla seniorer vill faktiskt inte bo i centrala kommundelar utan vill gärna bo kvar på landsbygden. Fortsatt stöd till ert rika kultur- och föreningsliv. Med Kultur- och fritidsnämndens nya

bidragssystem finns det utökade möjligheter att söka medel för evenemang o.d.

2. Snårig lagstiftning. Samla markägare och jordbruksarrendatorer kring skyddsjaktfrågan och matcha externa jaktvilliga att hjälpa till.

3. Servicen finns kvar, men tanken är ju att man ska betala för sina egna sopor. Det gamla systemet har inte varit klimatsmart och arbetsmiljömässigt bra.

LIBERALERNA

Göran Hellmalm

1. Liberalerna vill att det ska vara möjligt att bo och leva på alla våra öar. En viktig fråga för oss på Adelsö är att värna och utveckla förskolan. Vi tror att det behöver göras särskilda satsningar för att locka och behålla kompetent personal i förskolan. Liberalerna har även tidigare föreslagit att ett äldreboende ska byggas på ön. Vildsvinsfrågan är också viktig att hantera.

2. Kommunen och länsstyrelsen måste inventera vildsvinsbeståndet som underlag för beslut om ökad skyddsjakt.

3. Vi står bakom fullmäktiges beslut. En utvärdering av konsekvenserna för hushåll utan bil bör dock göras.

MILJÖPARTIET

Ulrika Sandin

1. Miljöpartiet vill värna det unika kulturarvet och de naturvärden som finns på Adelsö. Det innebär bland annat att värna strandskyddet och den biologiska mångfalden. Vi vill bidra till olika boendeformer anpassade efter olika behov i livets alla skeden. Det ska vara solceller

på kommunens fastigheter. Förskola, lanthan- del, föreningsliv och satsning på ekoturism möjliggör för fler att vara verksamma på ön.

2. Verka för samordning av jakt mellan markägare och i regionen samt tillstånd för mörkersikte vid jakt.

3. Ja, för dem med långa avstånd till Skå, avsaknad av bil eller hälsoskäl, men då med fokus på återbruk.

MODERATERNA

Adam Reuterskiöld

1. Genom en kommunal service i toppklass, en hållbar ekonomi och ett blomstrande företagsklimat arbetar vi för att Ekerö ska vara Sveriges bästa kommun att bo i. Två satsningar för Adelsö är vårt arbete för att det ska etableras ett postombud på ön och för anropsstyrd kollektivtrafik vilket skulle underlätta för landsbygdstrafiken, dem som bor långt från en busshållplats eller för er som tar Adelsöfärjan.

2. Vildsvinsfrågan är kopplad till de som äger mark på Adelsö och inte något som kommunen varken har ansvar eller befogenhet över.

3. Nej det är inte rätt, vare sig ekonomiskt eller miljömässigt och skulle ge höjd soptaxa för alla. Det går även att få hämtning enligt särskild taxa.

SOCIALDEMOKRATERNA

Hanna Svensson

1. Socialdemokraterna vill att fler ska ha möjlighet att välja att åka kollektivt. Då måste både turtäthet och stabiliteten i kollektivtrafiken öka. Det är också viktigt att världsarvet tillgängliggörs och att fler får

möjlighet att uppleva det. Bland annat behövs en gång- och cykelväg mellan färjeläget och Hovgården. Något som också skapar bättre förutsättningar för det lokala näringslivet.

2. Vildsvinen är ett växande problem i Ekerö. Kommunen behöver verka för en hänsynsfull skyddsjakt.

3. Grovsophämtningen har inte varit bra ur miljö- och arbetsmiljöhänseende. En för alla parter hållbar lösning behöver tas fram.

SVERIGEDEMOKRATERNA

Kent Einarsson

1. Vi vill utöka färjetrafiken till avgångar var 20 minut alla helgfria dagar. Vi önskar också se över möjligheterna för att bygga ett äldreboende på Adelsö och ge våra äldre möjlighet att bo kvar på vår vackra ö. Riv upp befintligt lägenhetsbyggnadsförslag och se över alternativ till placering av flerfamiljsfastighet på ön. Lägenhetskontrakt ska i första hand ges till självförsörjande medborgare.

2. På grund av olycksrisken och att tomter och skördar förstörs vill vi se en intensifierad vildsvinsjakt.

3. Av flera skäl, bland annat miljöskäl ska grovsophämtningen finnas kvar utan någon prishöjning.

VÄNSTERPARTIET

Mikke Lillman

1. Hur politiken utformas på Adelsö bör i första hand avgöras av Adelsöborna. Vänsterpartiet anser att färjan är att betrakta som allmän väg och den ska vara kostnadsfri dygnet runt. Frågan om en bro till

fastlandet bör utredas. Gång- och cykelvägar måste byggas ut för att öka säkerhet och tillgänglighet, speciellt på sträckan mellan färjan och Hovgården. Kommunalt vatten och avlopp måste byggas ut.

2. Problematiken med den ökande vildsvinsstammen och skadorna som medföljer bör lösas med utökad skyddsjakt.

3. Grovsopor är ett kommunalt ansvar och bör ligga under ordinarie taxa. Grovsopor kan snabbt bli ett problem till exempel genom illegala soptippar.

ÖPARTIET

Desirée Björk

1. Vi vill se en landsbygdsutveckling utifrån de behov och möjligheter som gör att Adelsöborna kan bo och verka här i livets alla skeden. Vilket innebär att vi har en lanthandel, en fungerande och kvalitativ förskola och skola på Munsö, boende för både ung/gammal. Natttid ska färjan kunna kallas både hel/halvtimme och att en väntkur med toalett finns vid färjeläget på Munsö, vi vill bevara strandskyddet.

2. En klok och anpassad viltförvaltning krävs. Det innebär avskjutning av galtar, begränsning av utfodring.

3. Ja! Vi var det enda parti som yrkade på att det skulle ingå i soptaxan vid beslut i kommunfullmäktige. ■

SÅ RÖSTADE ADELSÖ FÖRRA GÅNGEN

Om några månader är det val igen. Hur röstade Adelsöborna i förra kommunalvalet (2014)?

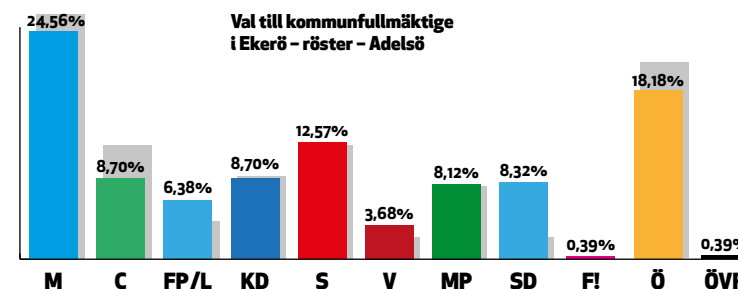
Här kan du se det. De grå staplarna visar resultatet fyra år tidigare, det vill säga 2010.

2014 fanns 637 röstberättigade. Valdeltagandet var 82 procent. I hela kommunen var det 88 procent och 83 procent i hela landet.

2014 var Moderaterna största parti. Näst störst var Ö-partiet.

Hur det blir i höst är det förstås ingen som vet. Men vi återkommer om det i nästa nummer. ■

Mats Lundgren

*Säljstart:
Juli/Augusti*

Vi odlar vår potatis här hemma på Adelsö!

Marken vi odlar på är klassisk odlingsmark som har försett såväl öbor som stockholmare med potatis och grönsaker i flera hundra år.

Vår potatis är odlad småskaligt med traditionella metoder där mycket görs för hand. Den är gödslad med ekologisk gödning och är inte besprutad, konstbevattnad eller behandlad med kemiska bekämpningsmedel.

ADELSÖPOTATIS

~ www.adelsöpotatis.se ~

>>> Även i år kommer all vår potatis säljas via Adelsö Butik <<<

Om krisen kommer till Adelsö

Vi som är lite äldre kommer ihåg skriften ”Om kriget kommer”, som alla hushåll fick 1961.

I maj i år kommer myndigheten MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap) att ge ut en uppdaterad version: ”Om krisen eller kriget kommer”.

Hur kommer då situationen att bli på vår ö i händelse av kris/krig? Vi ställde några frågor till kommunen, som gav oss följande svar:

■ Finns det skyddsrum för alla permanentboende – ca 800 personer – samt lika många sommarboende? Svaret var nej. När vi själva söker via MSB:s kartportal (kolla gärna via www.msb.se) finns det ett skyddsrum på ön, Lilla Stenbyvägen, det vill säga vägen ner till färjan. Någon skylt på platsen har vi inte funnit. Skylten skall innehålla ”SKYDDSRUM”, en orange kvadrat och inne i den en blå triangel.

■ I händelse av kris/krig har vi som enskilda fastighetsägare – enligt kommunen - 48 timmar på oss att iordningställa ett skyddsrum. Med den tidsramen finns det bara möjlighet att krypa in i ett rum, källare eller motsvarande med bastanta väggar, tak och dörrar.

■ Vår närmaste uppsamlingsplats med värme, vatten och möjlighet att laga mat finns på Munsö skola.

■ Trafikverket ansvarar för färjan och skall kunna sätta in en reserv. Ingen vet hur vi ska ta oss i land om det saknas reservfärja. Här får vi lita till vår ö-gemenskap och ställa upp om vi har privata båtar.

Kommunens svar gav inte speciellt mycket information om hur vi skall klara oss på ön. Så vi får lita till vad vi kan göra själva. Civilförsvarsförbundet ger handfasta råd om vad som behövs i sin ”Krisberedskapslåda”:

- Värmekälla med möjlighet att tillreda mat (till exempel Heat Pal, Trangia kök, Bar Cook kök). Går också att använda grillen på balkongen eller altanen.
- Fotogenlykta, stearinljus, batterilykta
- Tändstickor eller tändare
- Bränsle till värmekälla eller fotogenlykta alternativt batterier. Här kan du läsa om hur mycket brandfarliga vätskor du får förvara i bostaden och hur de ska förvaras: PDF från MSB om förvaring av brandfarliga vätskor
- Vattendunk (finns även hopfällbara tioliter för att spara plats)
- Vattenreningstabletter
- Vevradio med inbyggd ficklampa och laddare till mobiltelefoner. Drivs av vanliga batterier, vevdynamo eller solljus. Du kan hålla dig informerad om myndigheternas information och råd i ett utsatt läge.
- Brandfilt
- Brandvarnare (även batterier)
- Tvättlappar
- Tvål och schampo
- Handsprit
- Toapapper
- Plastsäckar
- Vanliga plastkassar (inte papperskassar)

från livsmedelsbutiken. Kan användas i toaletten för att samla avträdet när det inte längre går att spola.

■ Silverteljé

Tänk alltid på ventilationen inomhus om du använder värmekälla där något eldas!

För att bli bättre rustade bjöd Värna Adelsö hit den lokala civilförsvarsorganisationen. Representanter från dem hade en egen kon-

troll längs leden vid Vandringsdagen (Kristi Himmelsfärdsdagen). De har också haft ett möte på Adelsö för att ge oss mer information och svara på frågor.

Baserat på vad som kommit fram får vi på Adelsö bygga en egen ”krisberedskap”. Här krävs insatser från alla öns föreningar, företag och privatpersoner. ■

Stefan Wåhlén

OKLART NÄR TRAFIKSÄKERHETSKAMERORNA KOMMER

Fartkamerorna dröjer. Trafikverket har bestämt att kamerorna ska sättas upp på följande platser på vägen till och från Träkivista:

- Sundby
- Nyckelby
- Menhammar – Kärsö drag
- Kersösund
- Husby
- Munsö kyrka

Målet med kamerorna är få ned farten. Många Adelsöbor har bråttom till färjan.

– Vi kan inte säga när kamerorna kommer upp. Det är mycket markarbeten och elframdragningar, säger Alexandra Elias, informator på Trafikverket. ■

Anita Björk

ADELSÖ BUSSE

ÖNSKAR DIG EN TREVLIG RESA

miljöbuss.se

TEL: 08-560 512 80 MAIL: INFO@MILJOBUSS.SE

ADELSÖ EVENEMANG

Den stora satsningen blir även i år veteranloppet "Adelsö Runt- Poker Run" lördagen den 30 juni.

Under våren har man genomfört en rad aktiviteter:

- Den 6 januari var det julgransplundring. Ett 40-tal glada barn dansade ut julen i Hembygds-gården. Ett arrangemang tillsammans med Kyrkan.
- Lördagen den 17 mars åkte ett stort gäng till Romme i Dalarna och åkte skidor.
- Det har varit poker på onsdagskvällarna i Sättra.
- På Vandringsdagen på Kristi Himmelfärds-dagen serverade Adelsö Evenemang läckerheter i skogen före Sättra.
- Och den 30 juni är det dags för Veteranlop-pet Adelsö Runt. Ett Veteranevenemang med mängder av gamla moppar, bilar och hojar. Ett s.k. Poker Run ingår för deltagarna, där de får ett spelkort på varje stopp, som ska ge en po-kerhand när varvet fullbordats. Klockan 11: Re-gistrering vid Adelsövallen, där du kan beundra och kommentera alla fordon och umgås. Under hela dagen är Festplatsen öppen med matför-säljning och massor av skoj för barnen. Klockan 15 släpps fordonen iväg med en viss fördröjning för färd runt Adelsö där några av öns företag och föreningar visar upp sig vid kortkontrol-lerna. Klockan 17 är det dags för prisutdelning på festplatsen. Nytt för i år är en fin karusell på Festplatsen för de mindre barnen. Eventuellt blir det helikopterturer i år också.
- På lördagskvällen den 30 juni är det som-mardans till Bandet från Härnösand. Skjutba-nan, chokladhjulet, korvkiosken och fikaluckan är öppna. Entré: 150 kronor.

Janne Gertz tar emot stipendium från Urban Hasselström, ordförande i Adelsö Evenemang.

- På årsmötet i februari omvaldes Ubbe Has-selström som ordförande. Övriga i styrelsen är: Göran Ageby, Eeva Axe, Rigmor Wallin, Stefan Wåhlin, Sabina Bergqvist, Nisse Wernersson och Lena Törvall.

Då delades årets stipendium ut till en person som gjort stora insatser för Adelsö. Det tillföll Jan Gertz i Gredby för hans långa, gedigna, en-gagerade och resultatorienterade arbete i bland annat Adelsö Hembygds-lag, Värna Adelsö och Birkakören. Den kompletta motiveringen på rim formulerades av Ellholmspoeten Stefan Wåhlin (f.ö. en av kandidaterna till Svenska Akademien, nu när det blir lediga stolar där). Den lyder:

Vi hör en

Som sjunger i kören.

Ett ettstruket A med 440 hertz

Är det måntro vår egen Janne Gertz?

Som hörs ända från Tabor

Där han och Britta bor?

I kören stämmer

Och klämmer

Värna Adelsö och Hembygds-lagen

In med sång om alla slagen

Vunna av vår idogt arbetande Jan med pipan

Hängande i den vänstra mungipan

Grattis till ditt engagemang

Önskar också vi från Adelsö Evenemang. ■

Inredningsbutik

TOFTABUTIKEN

Adelsö Ringväg 278

ÖPPETTIDER

Lördagar & söndagar 11-16

Övriga tider ring 070-440 41 63

Hembygdslaget

Hembygdsföreningen, Adelsö hembygdslag vill bevara och minnas öns historia och natur. Föreningen förvaltar Uppgården, som fungerar som ett hembygdsmuseum. I bagarstugan bakas i stenugn. I mangårdsbyggnaden finns Café Hovgården.

En ideell snickargrupp vårdar byggnaderna, så att gården behåller sin charm. Vi har ett stort bild- och dokumentarkiv. Föreningen har omfattande aktiviteter som anknyter till Adelsös historia och natur. Några exempel från våren:

- Bakningsdagar i Bagarstugan
- En föreläsning om Adelsöprofilen, riksdagsmannen och kyrkvården Erik Andersson, som i början av 1800-talet tänkte frita den fängslade kungen, Gustaf IV Adolf på Björkö. Erik Anderssons pampiga grav finns på Adelsö kyrkogård. Vi sponsrar en renovering av gravstenen.
- Fågelskådning
- Besök på Olle Nordbergs museum
- Brunnsskickning vid Finnhagskällan

En höjdpunkt är Hembyggsdagen söndagen den 12 augusti: Musik, lotterier, marknadsstånd, barnaktiviteter, brödbakning i bagarstugan, servering mm. Våra utställningar i Hembygdsgården kommer att handla om "hur elektriciteten kom till Adelsö", "Jordkällarens historik, funktion och skötsel" samt "Kolmilans historik och funktion" och troligen också en utställning med fotografier från Adelsö.

Höstprogrammet är inte klart! Men detta är bestämt: Kolmilan kommer att tändas, två bakningsdagar, jultallriken och tomteverkstaden återkommer. Håll ett öga på de gula programbladen som vi sprider och på vår hemsida.

Hembyggsdag vid Uppgården. FOTO: LASSE CARLSSON

Vi planerar också kurser om hur man kan använda datorn säkert för kontakter med företag och myndigheter mm. Medlemmar betalar endast kaffeavgift. För andra kommer det att kosta 200 kronor för ett tvåtimmarspass. Om Du är intresserad, anmäl dig till mig, och meddela vad Du tycker att Du behöver för stöd senast den 12 augusti.

Välkommen som medlem! Medlemsavgiften är 100 kronor per år och vårt postgiro är 364846-6. Ange namn, adress och telefonnummer. ■

Lars Skedinger

ORDFÖRANDE ADELSÖ HEMBYGDSLAGE

070-268 36 42

ALSNU VIKINGAR

På Alsnu gård jobbas det vidare på hus och mark.

Väggarna börjar bli färdiga. Vi använder lera, sand och gräsklipp i vår lerkliningsblandning. Egentligen kan det även ingå koskit men det hoppar vi över. Så snart de är klara kan vi börja bygga sovbänkar. Vi har tagit hjälp av en adelsösnickare för att få ordning på köket i långhuset så att vi kan gömma modern plast och annat icke-historiskt när vi har gillen och träffar.

Till sommaren anlägger vi en örtagård med tidstypiska växter. Jorden är oerhört bördig nere på Alsnu udd och alla grödor växer så det knakar, inklusive sly och gräs.

Ett av de mer spektakulära evenemangen i sommar är filminspelningen av *Rune of the Dead* – som gick att läsa om i *Mälarö Tidning* i april. Ekeröbon Faravid Svalfors af Ugglas tar med sig sitt team för att filma en produktion

med Hollywoodambitioner. Det börjar bli en hel del filmer som spelats in hos oss. Vi gör vad vi kan för att bibehålla Adelsös plats som framstående vikingacentrum.

Är du nyfiken på hantverk, tycker om att filosofera vid en eld, skjuta pilbåge, ro vikingabåt eller bara gillar att tillhöra en gemenskap är du välkommen till oss. Mer info på www.alsnu.se

Kalle Runrystare skall hålla i en runstensresa i Ekerö kommun under året. Vi kommer då att besöka några av de runstenar som är bland de mest spektakulära. Håll utkik på hemsidan eller Facebooksidan eller bli medlem så får du mejl om det!

Tack alla som skrivit i gästboken inne i långhuset! Det är väldigt roligt att se att så många besöker platsen. ■

Malin Rikardsdotter Ahlin
ORDFÖRANDE

KALLE RUNRISTARES FLOTTE

Det har hittills varit klenst ställt med linjetrafiken mellan Adelsö och Björkö men det skall bli ändring på det nu om man får tro Kalle Runrystare. Flotten som Kalle byggt består av fyra kanotliknande pontoner och på dem vilar ett rejält trädäck med omgivande staket och bänkar. Ekipaget skall framdrivas av en utombordsmotor och Birka når man på bara några minuter.

I planeringen är det tänkt att biljett till Birkamuseet på Björkö kan ingå och för den intresserade även guidning i området runt Hemlanden och Svarta jorden. Kalle R som är auktoriserad guide med erfarenhet av just Birka kommer att vara med på hela turen.

Startdatum för flotturen är i skrivande stund inte bestämd men de praktiska detal-

Kalle Runrystare har byggt en flotte.
FOTO: LASSE CARLSSON

jerna är klara. Nu återstår överenskommelser med eventuella myndigheter, Birkamuseet och Strömma Kanalbolaget. ■

Lasse Carlsson

ADELSÖ I FÖRÄNDRING

Hovgården 1958.

Hovgården 2012.

I **förra numret** av Adelsönytt skrev vi om förändringarna runt färjeområdet de senaste 60 åren. Nu tittar vi närmare på området runt kyrkan och Hovgården. Vi har tagit hjälp av ett flygfoto över Adelsö från 1958 taget från 4600 meters höjd. Dåtidsens teknik och den höga höjden gör det svårt att se detaljer, men man kan se vägar, byggnader, mm.

Som jämförelse visar vi ett flygfoto från 2012 över samma område.

Vägarna gör det lättare att orientera sig, kyrkan syns i högra delen av bilderna med

svart tak. Norr om kyrkan ser vi Norrgården och öster om kyrkan en större gårdsbyggnad, Dessa är borta idag. Men många byggnader har tillkommit, hela Hovgårdsområdet med markbostäder, affären och Hembygdsgården har byggts till.

En brandstation finns idag och på Uppgårdens ett vagnslider.

Förändringar pågår ständigt, detta är bara några ögonblicksbilder. ■

Mats Lundgren

*Pizzeria
Duwan*

ÖPPETTIDER

Sommar

Mån – stängt

Tis – fre 11.00 – 21.00

Lör – sön 12.00 – 21.00

”Evenemangskvällar”

fre och lör, öppet till 01.00

- Tunna pizzabottnar
- Förbeställ gärna på telefon
- Barnmeny
- Lunchmeny

Fullständiga rättigheter.

TELEFON 08 - 560 514 69

ADELSÖPROFILEN

Ewa Dahlström

Fallskärmshoppare, motorsportförare, Adelsöforskare, djurvän, köksplanerare, konstnärinna med mera. En mångsidig tjej!

TEXT: BJÖRN RYDBERG

Ewa bor med sin man Bernt i Mälby skola. Där är hon verksam som glaskonstnärinna och planerare av kök och andra lokaler och mycket annat. Hon hoppar också in ibland och jobbar i en tygbutik.

Ewa är uppväxt i Nynäshamn; arbetade många år på företaget Ellemtel i Älvsjö. Så småningom flyttade hon till Hägerstensåsen i Stockholm.

Hur hamnade ni på Adelsö?

– Vi tittade på många hus. Men vi föll pladask för Mälby skola. Där skulle vi bo bestämde vi direkt, berättar Ewa.

Ewa och Bernt renoverade den gamla skolan med stor kärlek och den är nu ett arkitektoniskt mästerverk.

– Vi gjorde det mesta själva fastän vi inte kunde någonting när vi började.

Ewa berättar att hon köpte tapeter med mönsterpassning trots att huset är snett och vint. Det har blivit ett mycket spännande hus med nästan fyra meters takhöjd. Originallamporna i det gamla klassrummet är kvar.

Mälby skola öppnades 1911. Och här var lågstadieskola till 1963. Ewa har med stort engagemang skrivit en skrift om skolans historia. En stor del av Adelsös befolkning finns med på gamla skolkort i skriften. Liksom lärarinnorna. De bodde i en lägenhet på andra våningen. Det är en berättelse om en annorlunda tid. Lärarinnorna fick länge inte gifta sig.

Ewa och Bernt kom till Adelsö 1999. De har rotat sig och har många vänner på ön. Ewa älskar att rota i bygdens och släkternas historia. Just nu håller hon på att forska om Gredby. Det blir kanske en ny skrift. Hon berättar om att en av sönerna på en av stora gårdarna som blev kär i en piga. Men det passade sig inte. Han

EWA DAHLSTRÖM

ÅLDER... 52 år

FAMILJ... Gift med Bernt Jernberg

KATTER... Knutte, Nizze, Frasse, Ester och Nora

TVÅ KANARIEFÅGLAR... K1 och K2

FOTO: LASSE CARLSSON

Glasskål av konstglas. FOTO: ROGGE SCHEDERIN

tvingades att åka till Amerika för att kärleken skulle svalna. Det gjorde den inte. Men när han kom hem hade pigan dött. Ewa håller också på att studeras Stenbys historia. När hon forskade på Bernts släkt visade det sig att den har bott på Adelsö i många generationer och flyttade härifrån på 1800-talet. Ewa kan inte riktigt förklara sitt brinnande engagemang för bygd- och släktforskning. Men jag tror att det handlar om ett genuint intresse för de människoöden hon möter i de gamla handlingarna.

Hon har också forskat om av grindarna till kyrkogården. De är tillverkade 1824 av sockensmeden Per Grönberg i Gredby. Den flyttades från den inre till den yttre kyrkogården på 1940-talet då de också breddades av Gunnar

Ewa och glasmästerblåsaren Johan Nilsson under arbete. FOTO: ERIKA KRISTOFFERSSON BREDBERG

Andersson. Grindarna är snart 200 år. Ewa säger att hon kommer att fira jubiléet med champagne vid grindarna.

Men det som engagerar Ewa mest är arbetet som konstnärinna. Hon arbetar med glas i olika former. Ofta i kombination med andra material. Det handlar dels om flaskor som bearbetas men också om rena glaskonstverk. Kingswood i Ekerö Centrum säljer hennes verk men hon har också återförsäljare i hela landet. Under våren och sommaren ska Ewa arbeta med en glasblåsare. Hon har haft utställningar och har medverkat på gallerier, bland annat på Smedjan på Adelsö. I höst ska Ewa ha en längre utställning på 125 kvadrat på Söder med konstglas. Vernissagen är den 22 september.

»Det som engagerar Ewa mest är arbetet som konstnärinna.«

»När jag hoppade fallskärm kändes inte höjden som farlig.«

Ewa är djupt intresserad av motorsport. Ewa var den första tjejen som tävlade i crosskart (en liten bil). Hon har också varit co-driver i rally på 90-talet. Flyg tycker hon också är intressant,

Hon har även varit fallskärmshoppare. Ewa säger samtidigt att hon är livrädd för att gå ut på isen och känner skräck för att möta ormar. Vad är det för logik i detta?

– När jag hoppade fallskärm kändes inte höjden som farlig. Däremot tycker jag att det är läskigt att gå upp på hustaket, säger Ewa.

Ewa gillar olika sorters hantverk och hon tycker handarbete är roligt. Allt från att spinna sitt eget garn till att lära sig urgamla tekniker som att väva med brickor, en teknik med anor från vikingatiden. Det finns flera på Adelsö med samma intresse och som gärna delar med sig av sina kunskaper.

– Det tycker jag är lagom fartigt just nu. Kanske med rally på TV.

Ewa har alltid varit djurvän. Framför allt gäller det katter. Ewa tar hand om hemlösa katter som har råkat illa ut. För närvarande har hon fem (!) katter som bor i Mälby skola. Jag mötte tre skygga figurer som snabbt smög bort på gården utanför huset. Det kan nog bli fler, men inte fler än nio. För då måste man ha tillstånd av länsstyrelsen. I sanningens namn bör sägas att Ewa också gillar hundar och har tidigare tagit hand om hundar som farit illa. Bernt och Ewa funderar på att skaffa en hund. Men planerna har hittills havererat på grund av oenighet om vem som ska ta det tidiga morgonpasset.

Ewa trivs på Adelsö. Hon gillar särskilt Adelsös butik, som erbjuder en fantastisk

Ewa går in för landning. FOTO: PRIVAT

Ester. FOTO: EWA DAHLSTRÖM

service. Och Adelsö Smedja uppskattar hon mycket med alla olika utställningar. Hon gillar också veteranloppet med gamla fordon.

– Och i år ska jag gå hela Vandringsleden, säger Ewa. ■

ÅRETS ADELSÖBO

Ubbe

Varje år utlyser Värna Adelsö ett pris till Årets Adelsöbo. Det går till någon som gjort betydelsefulla insatser för vår ö under det senaste året. Värna Adelsös styrelse har nu utsett Urban Hasselström till Årets Adelsöbo 2018.

MOTIVERINGEN ÄR FÖLJANDE:

”Ubbe har startat Adelsö Evenemang, som han driver med stort engagemang. Och han har lyckats få övriga medlemmar med sig i detta engagemang. Föreningen ordnar en massa trevliga aktiviteter för alla på ön, för både vuxna och barn. Det är bland annat danskvällar, musikkvällar, pokerkvällar, Annandagspingis, skidresor och julgransplundringar. Det största arrangemanget är veteranloppet Adelsö Runt med massor gamla fordon från när och fjärran.

Allt det här kräver mycket arbete året runt. Det är ett arbete som Ubbe gör helt ideellt och han drar ett stort lass för att få allting att gå i lås. Ubbe är efter flera års arbete en mycket värdig vinnare av denna utmärkelse.”

FOTO: LASSE CARLSSON

Prissumman på 5000 kronor kommer att överlämnas på Värna Adelsös årsmöte lördagen den 9 juni.

– Jag är jätteglad. Men utan mina vänner i Adelsö Evenemang vore det här inte möjligt, säger Ubbe när han får reda på att han blivit Årets Adelsöbo.

Varför drog du igång Adelsö Evenemang?

– Vi vill göra något roligt för alla Adelsöbor. Utöver det som alla andra föreningar på ön gör.

– Vi samlar in ganska mycket pengar. Cirka 30 procent sparar vi för framtida verksamhet. Men resten går tillbaka till verksamheten och till stipendier och så vidare. Skidresan till

Romme får en rejäl subvention för att ta ett enda exempel.

Du lägger ned mycket tid på allt detta. Och du är sotare, jobbar flera dagar i veckan utanför ön. Får du tid att koppla av någon gång? Vad gör du då?

– Bästa avkopplingen är husvagnen på Öland. Och jag meckar med mina moppar och spelar musik.

Vad ska du göra med pengarna?

– Det får vi se. Kanske gör vi något trevligt tillsammans inom Adelsö Evenemang, säger Ubbe. ■

Demidekkare målar gärna. Men inte så ofta.

Under mer än 40 år har Jotun kontinuerligt testat och utvecklat DEMIDEKK för att tåla det skandinaviska klimatet. Demidekks suveräna glans- och kulörstabilitet gör också att du kan njuta av ett hus som ser nymålat ut länge.

Bli en Demidekkare du också.

VÄLKOMNA TILL COLORAMA EKERÖ TRÄKVISTA TORG

Måla utomhus med Demidekk så får du tid över till andra roliga saker många somrar framöver!

ÖPPET 7 DAGAR I VECKAN!

Vardagar **09.00–18.00**

lördagar och söndagar **10.00–14.00**

TRÄKVISTA TORG, 08-560 313 40
HEMSIDA WWW.COLORAMAEKERO.SE

På båten, som är en liten fontän, kommer de avlidnas namn att finnas på skyltar. FOTO: LASSE CARLSSON

Askgravlund på kyrkogården

En askgravlund har nyligen invigts på kyrkogården. Det är ett mellanting mellan urngrav och minneslund.

En askgravlund består av ett gemensamt gravområde där de enskilda gravarna inte markeras. De anhöriga har rätt att vara med vid gravsättningen. I askgravlunden kan såväl bofasta som fritidsboende gravsättas.

På gravområdet finns plats för namnskyltar med de avlidnas namn. Namnskyltarna är den största skillnaden jämfört med en minneslund, som är en anonym minnesplats. Möjlighet finns att gravera två namn på varje platta.

För de anhöriga finns en gemensam plats för placering av snittblommor och gravljus. Egen plantering är inte tillåten. Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för all skötsel och underhåll. Ingen gravrätt gäller. Namnskyltarna sitter kvar i 25 år. En engångsavgift på 2000 kronor tas ut.

– Askgravlunder införs över hela landet. Minneslunder tycker många blir för anonymt. Och vanliga gravar blir ofta betungande, inte

Här tillverkas plåtekan på Nyströms Plåt och Smide, Ekerö. Kyrkogårdsutskottet är på besök.

FOTO: EKERÖ PASTORAT

minst för äldre som kanske har många gravar att ta hand om. Askgravlunder blir då ett bra mellanting, säger Henrik Mattsson som är kyrkogårdschef i Ekerö Pastorat.

Askgravlunden på Adelsö har utformats av Stina Blomqvist från Tengbom arkitektkontor och Pastoratets kyrkogårdsutskott. Där finns Adelsöborna Eeva Axe och Lars Erik Udd med. Asklunden ligger vid kyrkogårdens nordvästra hör. Det mest iögonenfallande är en vattenfylld plåteka.

– Vi har valt att utforma namnplatsen och blomsmyckningsplatsen i en båtform tillsammans med en liten fontän. Adelsö är ju förknippat med vatten och båtar, säger Henrik Mattsson. ■

Björn Rydberg

Alvikens Personal

Städning
Fönsterputs
Måleri
Trädgård

Vildsvinsstängsel

Ring Anne

0735 773 260

info@alvikenspersonal.se

TRE FRÅGOR OM FÄRJAN

Per-Olof Eriksson, Färjerederiets distriktschef i Mälaren svarar

1. Trafikverket har sagt nej till en färjetur 23.30. Kan detta beslut omprövas? Färjerederiets VD hade ju sagt att denna tur skulle komma. Det är en trafiksäkerhetsfråga. Många jäktar i mörkret för att hinna med 23-färjan. Och skulle det bli så stor kostnad med tanke på att personalen ändå är på plats?

Svar: Beslutet är nog svårt att i dagsläget ändra på. Trafiksäkerhet är inte ett så bra argument tyvärr. Miljösynpunkter är viktigast för oss idag. Vi försöker spara vår miljö till nästa generation. Jag vet inte riktigt varför många bilister i dag stressar och kör alldeles för fort. Man borde planera bättre och starta lite tidigare för att slippa jäkta.

2. 24-färjan är kallelsetur mellan 1 september och 14 maj. Det är lite struligt. Folk glömmar att de måste ringa. Det är ju dessutom krångligare att ringa nu när man inte får ringa från bilen under körning. Är det nödvändigt att ha denna tur som kallelsetur större delen av året?

Svar: Även här tänker vi på miljön. Under vinterhalvåret så är det många turer som det inte finns bilar på. Att köra en tom tur är inte bra för vår miljö. Och är man ute i tid kan man i lugn och ro ringa när man kommer fram till färjeläget.

3. Det sägs på ön att 6-färjan på morgonen alltför ofta är full och en del som har tider att passa inte kommer med. Problemen verkar vara som störst under sommarlovet då många fritidsboende bor på ön. Tycker du att det är motiverat att göra något för att stärka upp trafiken?

Svar: Jag har pratat med mina befälhavare som säger att det inte är ofta man lämnar bilar på land. De som kommer ner i sista stund när färjan är på väg ut blir så klart kvar. När det är timmer- eller fliskörning på ön så kan ju färjan bli full. Vi tittar på just på den här morgonturen och i ett längre perspektiv så kanske det måste till en större färja i stället. I dagsläget tycker Rederiet inte att det är några större problem på Adelsöleden. ■

Björn Rydberg

BYGGET I LILLÄNGEN ÄR FÖRSENAT

Bygget av lägenheterna i Lillängen vid Slagarvägen är försenat. Under arbetet med bygglovsansökan har det visat sig att planerna för byggnationen behöver anpassas bättre till gällande detaljplan. I första hand handlar det om vad som definieras som flerfamiljshus respektive parhus. Enligt en tolkning tillåter inte planen flerfamiljshus. Nu utarbetar Ekerö Bostäder en bygglovsansökan där anpassningar sker till detaljplanen.

Frågan om bygglov ska nu behandlas av Byggnadsnämnden. Problemet är att detta beslut sen kan överklagas till flera instanser. Byggstart kommer nog inte att kunna ske förrän i slutet av detta år.

– Men inom Ekerö Bostäder är vi eniga om att byggprojektet bör förverkligas. Adelsö och Ekerö behöver dessa hyreslägenheter, säger Peter Östergren som är vice ordförande i Kommunens bostadsbolag. ■

RadioViking
FM 101,4 MHz

Din egen radiostation med de lokala nyheterna och den bästa musiken
Även på nätet - www.radioviking.se

ETablerad 1949 **MÄLARÖARNAS**
nyheter

100 %
Mälaröarna

Vi håller koll på Mälaröarna åt dig!
Nu även i etern!

Torsdagar kl 17-19
Radio Viking 101,4

Ditt lokala radioprogram
GOD KVÄLL
Mälaröarna

MÄLARÖARNAS NYHETER
– gjord för mälaröbor, av mälaröbor, på Mälaröarna!

Sommarkonsert i kyrkan med Johan Wallnäs i förgrunden. FOTO: LASSE CARLSSON

BIRKAKÖREN

Det finns väl nästan ingen Adelsöbo som inte har stött på Birkakören i något sammanhang.

Antingen har man varit på någon konsert och hört dem sjunga, eller så har man någon bekant som sjunger eller har sjungit med dem. Eller så gör man själv det.

Birkakören har under hela sin drygt 40-åriga historia spelat en viktig roll på ön.

Jul- och sommarkonserterna i kyrkan brukar vara välbesökta, och vårkonserten i samband med valborgsfirandet vid Adelsövalen är också uppskattad. Men minst lika viktig är körens funktion som mötesplats för dess medlemmar. Många korister vittnar om att repetitionerna i Hembygdsgården varje lördagsförmiddag är en efterlängtat social begivenhet där man träffas, fikar och sjunger. Flera av körmedlemmarna pendlar från fastlandet

varje vecka, och en till och med från Björkö, för att vara med om detta.

Under körledare Johan Wallnäs ledning har kören de senaste åren också gett konserter med speciella teman. Nu senast var det en konsert med Ted och Kenneth Gärdestads musik. Den spelades två gånger i Pannrummet i november och var så populär att den upprepades i en nästan fullsatt Erskinesal i Ekerö centrum den 24 mars.

Körsång är en mycket demokratisk och avspänd musikform. Man behöver inte ha en fantastisk sångröst för att kunna vara med, och om notläsningen inte är på topp, så kan man öva in sina stämmor på annat sätt. Många sångare brukar prata om den härliga känsla

Birkakören välkomnar våren på Valborgsmässoafton med sjönsång. FOTO: LASSE CARLSSON

som uppstår när man får vara del av någonting som plötsligt låter bra. Att få åstadkomma det tillsammans med andra är ren glädje!

Så, om du inte har gjort det förut, gå till Adelsö kyrka och lyssna på sommarkonserten eller julkonserten, eller varför inte komma till Hembygdsgården och prova att vara med på ett körrep? Det är smittsamt roligt! ■

Klas Dykhoff

FAKTA, KURIOSA OCH KONTAKT

Birkakören startades 1974 av Johan Wallnäs far, Nils Wallnäs, som drev den till år 1985 då familjen flyttade från Adelsö. Flera av körens nuvarande medlemmar har varit med sedan den tiden. Nils bidrar fortfarande med att skriva körarrangemang.

Johan Wallnäs utsågs till Årets Adelsöbo 2017 och porträtterades i Adelsönytt juni 2017 som du kan hitta på Värna Adelsös hemsida www.varnaadelso.se - Adelsönytt - Arkivet.

Kören repeterar i regel på lördagar kl. 10:45-12:45, i Adelsö hembygdsgård.

E-postadress till Birkakören Adelsö:
birkakoren@gmail.com

**Ska du renovera,
bygga nytt eller
bygga till?**

VI ERBJUDER:

**Kontrollansvariga
Projektledare
Besiktningsmän**

SE MER PÅ:

www.effcentic.se

**Och tveka inte att
höra av dig!**

**info@effcentic.se
0708-883 200**

Kurö fyr.

FOTO: SUNE WILHELMSSON

FASADBELYSNING PÅ KURÖ FYR

Kurö fyr har fått en fasadbelysning som belyser själva fyrbyggnaden. Belysningen installerades den 15 november. Anledningen är att fartygen lättare ska kunna göra avståndsbedömningar till fyren när de navigerar i mörker.

På Adelsös västsida går stora farleden från Södertälje sluss till Västerås och Köping. Det finns fortfarande fyra längs de stora farlederna i Mälaren. Längs Adelsö har vi tre fyror: Gåsholms fyr mellan Kurö och Björkö, Kurö fyr på öns nordspets och Ytterholms fyr, mitt emot Sättra vid Norra Björkfjärden.

Sjöfartsverket har inga planer på att dra in fyror i Mälaren. De fyller fortfarande en funktion tillsammans med övriga navigationsinstrument för navigatören ombord på fartygen. ■

NYA TAG PÅ PIZZERIAN DUVAN

Jag tittar in för att köpa en glutenfri Quattro Stagioni och överraskas av en ny person bakom disken. Sebastian Bulduk, klädd i bländande vit skjorta och svart väst. Det är Nebis bror som nyligen har flyttat hit från Norrland. Han berättar om sin långa resa inom svensk besöksnäring från starten på McDonalds och genom många år som restauratör på travhotellet Hagmyren i Hudiksvall.

Dit kunde det komma hela 1 500 personer för att spela och äta när det var olympiatrav. De senaste åren har Sebastian ägt och drivit fjällhotellet Hoting. Nu är hotellet sålt och han är fri att ge brodern en hand här på Adelsö, som han tycker påminner lite om Norrland. Det är lugnt, vacker natur och glest med folk. Familjen Bulduk har bott i Sverige länge. Pappa kom hit 1964, som en av de första tio turkiska gästarbetarna. Egentligen skulle han till Tyskland men trivdes utmärkt bra i Norrland och 1975 flyttade hela familjen hit från Konya.

Pizzeria har nu fått fullständiga rättigheter och de båda bröderna ser fram emot en ny livlig

säsong. De ska bjuda på levande musik och ordna privata fester. Man har redan kört igång med en lyckad musikafton med Benny Gurra. Menyn ska utvidgas, en ny lunchmeny erbjuder redan 10 husmansrätter å 90 kr. Framöver kommer även tematiska veckor med mat från Medelhavsländer,

Två brorsor på Pizzeria Duvan.

FOTO: IRENA LUNDBERG

bland annat Italien, och från Karibien.

Här finns planer för att rusta upp minigolfbanan, göra fint runt parkeringsplatsen och fixa alla gröna ytor. Än så länge räcker inte verksamhetens marginaler men Sebastian och Nebi är hoppfulla. Min pizza är god och duvorna i duvslaget verkar må fint. ■

Irena Lundberg

Meddelande från Vår färja Tora

Under hösten och vintern har vi haft några tillfällen då färjan har stoppat oförklarligt i leden.

På Tora har vi två maskiner som kan köras samtidigt vid behov, normalt kör vi på en maskin för minsta möjliga energiåtgång. Eftersom det finns två maskiner kan den andra starta när färjan har stannat, därför har ett kortare stopp uppstått innan vidare färd mot målet. Efter flertalet felsökningar i elsystemen och med ett antal komponenter utbytt så har vi nu fått ordning på det hela.

Önskemål på flera turer finns på alla våra leder. Men då vi har stora miljökrav på oss i dag så måste det vara stora behov för att få till flera turer. Vi på Rederiet jobbar hela tiden på att hitta bättre lösningar för driften. Där det går bygger vi om till elfärjor. Även andra typer av bränslen tittas det på och just nu så ligger en hybridfärja på ritbordet för de friggående lederna.

Vill även förmedla några tips som underlättar för oss som lastar färjan, men även för er som vill åka med oss.

Trafikljusen: När vi lastar färjan så försöker vi få med så många fordon som möjligt, uppför bryggan ser vi stor del av kön och kan planera lastningen. Vet vi att det kommer stora fordon försöker vi styra övriga för att få platser som passar alla ombord och fylla färjan. Ibland kan det kännas konstigt varför vi lastar på ett visst sätt men det finns oftast en förklaring. Följ därför trafikljusens anvisningar.

Telefoner: Vi ser många som sitter med en telefon i handen när ni kör ombord och även när det är dags att köra av färjan. Det finns många faror i det då vi är på en trång färja, en dörr kan öppnas eller oskyddade trafikanter som rör sig på färjan. Färjan är en förlängning av vägen så förbudet att använda mobiltelefon gäller även här.

Långsamtgående fordon: För ett antal år sen så valde många som ville köra sakta eller som hade långsamtgående fordon, traktorer, bilar med släp, mopedbilar att köra åt sidan och släppa förbi den vanliga trafiken. Många är fortfarande duktiga där men vi ser gärna att fler gör så igen, då kan vi minska dom farliga omkörningarna som oftast sker i backen på Munsö sidan. På Adelsös sida så är det svårare att göra så då terminalområdet är trångt.

För övrigt så vill vi alla befälhavarna på Adelsö
önska er en skön och härlig sommar.

Kundtjänst 0771-65 65 65

www.trafikverket.se/adelsleden

Barbro Fleischer, 2017. FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

BARBRO FLEISCHER I MINNE

Barbro Fleischer, Lindby, avled vid 72 års ålder, strax före julen 2017 efter en lång tids sjukdom. Närmast sörjande är livskamraten Åke "på Skäret" Karlsson och sönerna Magnus och Mattias.

Jag har känt Barbro i 70 år och saknaden är mycket stor. Barbro med föräldrarna Margareta och Ragnar Fleischer och hennes bror Holger bodde på Adelsö varje sommar i många år. Familjen hyrde Myrbacken i Gredby av min morfar Josef. Där började min livslånga vänskap med Barbro.

Vi var tillsammans genom hela vår tonårstid på sommaren på Adelsö och på vintrarna i Stockholm. Naturligtvis fylldes tonåren med mycket danskvällar, festande och "håll i gång". När vi i vuxen ålder fick barn och sambos blev möjligheterna till täta träffar färre men vänskapen levde vidare. Under pensionsåldern tog vårt gemensamma liv fart igen med körsång, vävning, målning och diverse utflykter.

Min saknad efter dig, Barbro, är stor, men minnet av vår vänskap ska jag bevara i mitt hjärta. ■

Britta Gertz

Frejan seglar vidare. FOTO: KALLE RUNRISTARE

GÖRAN "FREJAN" FAHLÉN HAR LÄMNAT OSS

Göran var en mycket omtyckt Adelsöbo. Om det vittnade den månghövdade skara som mött upp i Adelsö kyrka 23 februari för att ta ett sista farväl.

Vikingen, snickaren och bohemen Frejan kände alla på Adelsö och nästan alla på ön kände Frejan. Han var en social människa som gärna stannade och pratade med folk som han mötte.

Göran var en lyssnande och iakttagande person som hade stora kunskaper om djur och natur men även i så skilda ämnen som teknik, fiske och matlagning. I unga år när Göran levde ett borgligt liv i södra förorterna med fru och tre barn var han också fotbollstränare på fritiden.

Efter flytten till Adelsö i mitten på 80-talet började så småningom intresset för vikingatiden att helt dominera.

Vi var väl en och annan som kände Göran lite närmare som höjde på ögonbrynen när vi fick höra att han skulle jordfästas i kyrkan med psalmsång och präst. Så långt man kan komma från asatrons midvinterblot och firandet av solens återkomst efter långa vintern.

Om Frejan nu befinner sig i Valhall eller i paradiset får vi dock veta först på den yttersta dagen. Undertecknad har dock en bestämd uppfattning om var han finns. ■

Lasse Carlsson

30 % rabatt på alla glas

Passa på!

30 % rabatt på alla glas

Alltid med
Din Syns
nöjdhets-
garanti!

VÄRDECHECK
synundersökning

**50 %
RABATT**
(ordinarie pris 350:-)

BOKA REDAN IDAG!
Boka en tid hos vår legitimerade optiker redan idag. Inget köpeväg. Gäller för glasögon (ej linser, intyg, recept etc). Erbjudandet gäller t.o.m. 2018-07-31.
Min bokade tid: _____
Namn: _____ Datum: ____/____/____
Butik: _____

din syn

Erbjudandet gäller vid köp av kompl. glasögon med Hoyas senaste glas inkl. bästa behandling. (Värde upp till 3972:-). Kan ej komb med andra erbj/rabatter. Gäller t.o.m 2018-07-31

Vi bjuder alltid på kaffe!

Ekerö Optik

08-560 313 10 | Ekerö centrum | Snett emot Systembolaget
Måndag-fredag 10.00-18.30. Lördag 10.00-15.00

Lyckat premiärår för Adelsö smedja

Adelsö smedja tog hem Ekerö kommuns Årets kulturpris redan under sitt första verksamhetsår.

Galleriet fick en strålande premiär – och nu öppnar man för en ny säsong.

Prisutdelningen för Årets kulturpris 2017 skedde den 12 mars i år i Erskinesalen.

Ekerökonstnären Carolina Gynning läste upp motiveringen:

”Med både galleri, hantverksmässan och butik har årets kulturpristagare under sommaren 2017 öppnat dörrarna för måleri och konsthantverk. Deras verksamhet lockar till sig både lokala innevånare och långväga besökare och har skapat en mötesplats i vacker och unik miljö. Årets kulturpris 2017 går i år till Adelsö smedja.”

Av kultur- och fritidsnämndens protokoll från den 24 januari 2018 framgår att ”Årets kulturpris utdelas till en person eller förening som under året gjort en särskild insats för Ekerös kulturliv”. Av fortsättningen förstår vi att nämnden har tyckt att Adelsö smedja ”genom sin verksamhet lyft kommunen medialt och bedrivit nyskapande verksamhet eller annat förtjänstfullt arbete inom kulturområdet under året”. Och att priset uppgår till 10 000 kr.

Formuleringar som nog fick den lilla vitputsade före detta smedjan att bli ett par centimeter högre, när den sträckte på sig av stolthet.

Adelsö smedja är en icke vinstgivande förening som arbetar för att skapa en ny konst- och mötesplats på ön, och det har man verkligen lyckats med. De drivande medlemmarna

Karin Eriksdotter, Ove Westerberg, Leif Strandberg och Irena Lundberg tar emot Kommunens kulturpris.
FOTO: EDDY SANDBERG

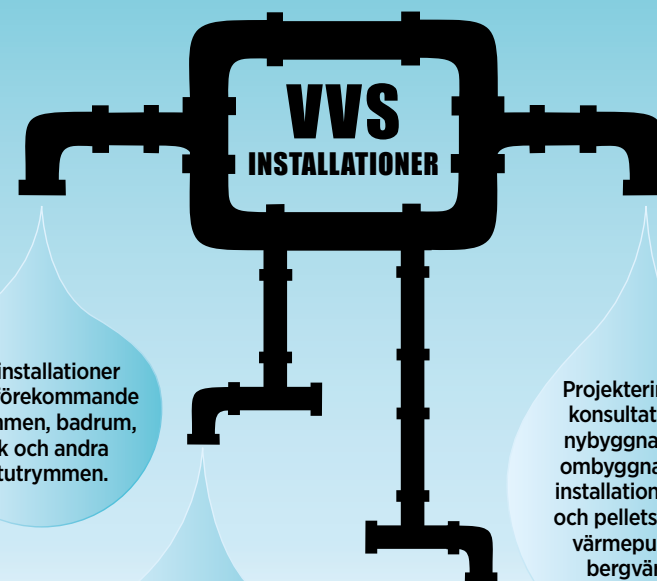
har själva renoverat den gamla lokalen och anpassat den till en utställningsverksamhet. Öppningen skedde under påsken 2017 med utställningen Änglar och demoner som besöktes av cirka 250 personer. Därefter har det varit flera utställningar liksom julmarknad, med konst och konsthantverk i olika tekniker.

Programmet för i sommar hittar du på www.adelsosmedja.se. Där finns också information om du själv är intresserad av att ställa ut. Adressen är Adelsö ringväg 61 A, knappt två kilometer söderut från färjeläget. Smedjan finns också på Facebook.

Gunilla Dykhoff Sternelius

Som själv har besökt Adelsö smedja ett antal gånger – och varje gång kommit hem rikare på ett unikt och vackert ting samt med den sinnesfröjd som interiören, miljön och mötena där ger. ■

ALSNÖ RÖR AB

Rörinstallationer i alla förekommande utrymmen, badrum, kök och andra våtutrymmen.

Projektering och konsultation av nybyggnationer, ombyggnationer, installation av ved och pellets pannor, värmepumpar, bergvärme, luft och vatten.

Konverteringar till vattenburet värmesystem, renovering och byte av avloppssystem, reparationer och service av installationer av vatten- och djupvattenpumpar.

Installation av pumpstationer, köldbärarsystem för kylsystem, installation av enskilda avloppssystem, grävning med minigrävare tex vatten, avlopp och el över tomt.

Auktoriserat
VVS-företag

Mälbyvägen 18, 178 92 ADELSÖ, alsno@telia.com
Anders Johansson, 070-565 15 10, 070-595 90 56

Pannrummet mitt på ängen

Där Pannrummet står idag har Stenbys rättarbostad funnits fram till 1700-talet, byggd på en kulle, omgiven av träd och med en fantastisk vy över markerna. Idag tillhör fastigheten Bollnäs familjen Svensson.

"Pannrummet" var just ett pannrum på gamla Stenby trädgårds tid.
FOTO: IRENA LUNDBERG

Jag träffar Torbjörn och Maria Svensson i deras stall. Det är årets första varma vårdag och det doftar gott av häst och hö. Den stora konska just kalva så Maria hastar iväg för att titta till henne. Torbjörn berättar för mig hur det hela började. Efter att familjeföretaget, Stenby Trädgårdsmästeri lagts ned 1964, stod pannrummet kvar och förföll i decennier. Taket var helt nedrasat när Torbjörn och Maria tog över fastigheten 1999. De tänkte sig en enklare reparation och ett fårhus. Men den vackra utsikten och husets ruffiga charm fick dem att tänka om. Det blev en liten klubb i stället - ett projekt som tog fem år att färdigställa. Det har mest blivit Torbjörns ansvar, han har dekorerat med gamla vinylplattor, bjudit in gäster och byggt upp en förening.

Pannrummet drivs av Föreningen "Pannrummets Vänner" och hyrs ut till medlemmar, andra föreningar och privata fester. Det krävs att festsällskapen presenterar gästlistor i förväg, då baren inte har fullständiga rättigheter. Medlemskapet är gratis men många vill stödja lite extra så det finns redan 160 betalande medlemmar.

Och snart drar sommaren program igång. Den 16 juni är det Adelsö Ölfestival med medverkan av lokala bryggerier, levande musik och mat från Adelsöbutiken samt inhyrda food trucks. Årets största kulturattraktion blir en hyllnings-

konsert till Jerry Williams med Anders Kotz och alla de andra musikerna i Jerrys band. Även andra musikevents planeras. I höst återkommer de populära vinylaftnarna.

Pannrummet utvidgar sitt samarbete med både Adelsö Butik och Adelsö bryggeri. Mysiga matkvällar och ölprovningar lovas. Förra året odlade bryggeriet sin egen humle på prov. Det blev 250 liter av en ny öl kallad "Local hero" och i år fortsätter man att satsa på lokalodlad humle.

Vi avslutar samtalet under en 600-årig ek vid Sjöstugan. På en gammal karta visar Torbjörn den plats där rättarbostaden en gång fanns. Idag glädder den, tack vare Pannrummet, många fler öbor. ■

Irena Lundberg

Vildsvinen igen!

Vildsvinssäsongen drar nu igång på allvar. En lång och kall vinter gör djuren aktiva. På många ställen på vår vackra ö syns redan förödelsens spår. Hela Adelsö går ju inte att hägna in. Värna Adelsö jobbar aktivt och intensivt med att påverka beslutsfattare och politiker för att begränsa stammen. Det senaste året har vi insett att om antalet vildsvinen ska minskas, måste våra jägare göra jobbet. Politiken tar inte ansvar.

På flera ställen på ön har engagerade jägare arbetat systematiskt. Och det ger

resultat! Men fler jägare behöver engageras, också utifrån ön. Ska vi få bukt på vildsvinen står vårt hopp till duktiga jägare – och sådana finns! Vi vill uppmuntra alla jägare att samarbeta över markgränser för att underlätta avskjutningen. Bjud in unga jägare! Låt dem få lära sig och samtidigt göra nytta. En aktiv kår av jägare är vår chans att minska antalet vildsvin! För allas skull. ■

Anders Gustafsson

ADELSÖ ÄGG

Närproducerat för alla smaker!

Adelsö Ägg www.adelsoagg.se

SPORT

Ny ordförande i AIF: Olle Weslien

Olle Weslien är nyvald ordförande i AIF. Han är 66 år och bor på Bruksbacken. Olle är en genuin Adelsögrabb som har bott hela sitt liv på ön.

Han är uppväxt i Gamla Prästgården där hans far var jordbrukare och arrendator. Olle var själv jordbrukare där några år. Men startade sen ett företag som sysslar med rörmokeri och smidesverksamhet. Olle är gift med Ingrid som också är mycket engagerad i AIF och Gymmet, och håller i bokningen av gymmet.

Olle är en engagerade jägare. Han har i hela sitt liv varit mer eller mindre engagerad i AIF på olika sätt.

– Det viktigaste för AIF är att få igång verksamhet för ungdomarna på ön. Att få tag i en ledare som kunde starta ett fotbollslag igen skulle vara fantastiskt, säger Olle.

AIF har en mängd aktiviteter på gång:

AIF INNEBANDY

Adelsö IF Innebandy har precis avslutat sin sjätte säsong i seriespel, denna säsong i division 5 mellersta, och det har varit en säsong med blandade känslor. Man har på Stockholms innebandyförbund gjort en serieomläggning som innebär att så kallade utvecklingslag istället för att spela i en egen separat serie nu uppmuntras att spela i det vanliga seriesystemet. I AIF:s serie har det funnits tre sådana utvecklingslag: Bele/Barkarby B, Hammarby B och Ekerö B (alla med

Olle Weslien, ny ordförande för AIF. FOTO: LASSE CARLSSON

A-lag i div 1-3). Alla dessa tre har siktat på att gå upp vilket har inneburit att man låtit tongivande A-lagsspelare spela i utvecklingslagen. Dessutom har det funnits två nystartade lag i serien bestående av före detta division 1 och division 2-spelare, två hårdtsatsande division 5-lag med nyförvärv från division 1-3 och två lag som med liten marginal åkte ur division 4 förra säsongen.

Effekten av detta är att Adelsö IF har fått spela mot mängder av spelare som endera spelat i divisioner långt ovanför oss den här säsongen eller gjorde det förra säsongen. Att ta poäng i den här rekordsvåra serien har därför varit en otroligt tuff uppgift. Att AIF mot slutet också slet med skador i en tunn trupp gjorde det inte lättare.

Trots detta så lyckades Adelsö inte bara med att välförtjänt spela oavgjort i två matcher, man lyckades också behålla det adelsmärke som vi är kända för – att vi har en oerhört god stämning i laget och alltid kämpar på hur tuffa odds än är!

Anders Rosenquist af Åkershult

MAGNUS LADULÅSLOPPET 2018

När vårvärmen nu till sist har kommit så är det glädjande för arrangörgruppen för Magnus Ladulåsloppet att höra hur det redan nu pratas om årets lopp! Vissa tränar för det - i synnerhet

Det är trångt vid starten. FOTO: LASSE CARLSSON

de i Adelsö IF:s löpargrupp som varje söndag klockan 15 bjuder på välkomnande, positiv stämning till alla som vill komma till Adelsövallen för ett pass med dem under lättsamma former! Andra hör av sig bara för att säga att de gärna ställer upp och hjälper till och en del vill bara veta när loppet går så de inte missar att vara med och heja och titta på! De två senaste årens damsegrarinnor och innehavare av banrekordet, elitlöparen Charlotte Karlsson, har sagt sig vara positiv till att komma även i år.

För att lättare komma ihåg när loppet går så är minnesregeln att det alltid går på lördagen den andra helgen efter midsommarafterhelgen. I år, då den sjunde upplagan går av stapeln, betyder det lördagen den 7 juli. Starten är klockan 14.00. Barnloppen startar klockan 12:25 och 13:00.

Förra året ökade antalet barn i barnloppen med över 25 procent jämfört med året innan och det är något som arrangörgruppen gärna ser fortsätter. I fjol kom många barn utifrån vilket naturligtvis är roligt men kan det komma ännu fler barn från Adelsö och Munsö vore det extra roligt! ■ *Anders Rosenquist af Åkershult*

På gång!

Den just nu största verksamheten är gymmet nere vid Adelsövallen. Där har efter nyår tillkommit flera nya maskiner, så nu kan man träna hela kroppen. Antalet deltagare har ökat successivt. Ett 80-tal personer har betalt gymavgift och minst hälften av dessa tränar kontinuerligt. Under första kvartalet i år var det drygt 250 träningstillfällen per månad på gymmet.

Aerobica fortsätter i höst på tisdagskvällar i Hembygdsgården mellan 19-20. Mona Wikborg är som vanligt ledare. Första träffen efter sommaren är den 21 augusti och höstens sista 11 december.

Som vanligt ordnar AIF festen på Midsommarafton på Festplatsen. AIF efterlyser frivilliga som kan hjälpa till med alla arrangemang.

DEBATT

Egendomligheter om sophämtningen

Först vill jag säga att hämtningen av hushållssopor har fungerat bra på Adelsö i många år. I ur och skur, i snö och halka har soporna hämtats punktligt på vår smala väg ner till Ellholmen.

När en nedfallen kabel förra året spärrade tillfarten till våra soptunnor och vändplanen hämtade man ändå våra sopor. Och sen backade man med den stora sopbilen en lång bit på vår smala väg. Heder åt våra sophämtare som har ett påfrestande jobb!

Men under förra året hände något. En tjänsteman uttalade sig i Mälare Tidning och meddelade att grovsophämtningen som fungerat

i decennier plötsligt skulle upphöra. Det var så besvärligt för personalen att hämta grovsopor. Allmänheten sköter sig inte utan blandar olika sorters sopor. Fast ingen sagt oss hur man vill att vi ska sortera grovsoporna. Man fick känslan att allmänheten är

till för kommunen och inte tvärtom. Det ska i fortsättningen kosta minst 600 kronor att få grovsoporna hämtade. Ett vanligt hushåll har en soptaxa på cirka 2000 kronor per år, så det innebär en höjning av soptaxan med nästan en dryg fjärdedel!

Ordföranden i tekniska nämnden Göran Ahlquist skrev dessutom i Mälarearnas Ny-

heter att det är så få som utnyttjar grovsops-servicen. Men det gäller absolut inte här på Adelsö. Här är det väldigt många som utnyttjat grovsophämtningen. Det är ju cirka fem mil till återvinningsstationen i Skå. Och det finns många äldre som inte har bil eller släpkärra. Det måste vara rationellare och bättre för miljön att några få bilar samlar ihop grovsoporna än att massor av privatbilar ska åka till Skå. Risken finns dessutom att en del sopor nu kommer att hamna i skogen eller i sjön.

I höstas fick vi ett brev från Kommunen med rader av förmaningar. Något snille hade kommit på att vi skulle skriva telefonnummer på soptunnorna. Så att tjuvarna lätt ska kunna kolla om man är hemma. Och hur var det tänkt med dem som har hemligt telefonnummer? Efter en proteststorm backade Kommunen om detta krav. Det har framgått av lokaltidningarna. Men någon officiell information om detta har inte kommit från Kommunen,

Gör man fel ska det hängas "en galge" på soptunnan. En sorts skamstraff alltså. Tilltalet och tonfallet i brevet är väldigt trist. Det verkar som om vi är barn som ska tillrättavisas. De flesta vill säkert hjälpa till med soporna. Men snälla: Behandla oss som vuxna och inte som olydiga barn! ■

Björn Rydberg

Nu är dörrarna öppna!

Vi kommer som vanligt att ha en fräsch meny där du kan välja mellan olika lyxiga sallader och självklart finns Hovgårdens räkrömm. Som alternativ finns pajer och olika matiga, goda mackor liksom glass eller något av våra bakverk till kaffe/te

Blommor finns också till salu liksom plant- och rosjord, gödsel och täckbark

Öppettider se vår hemsida och på Facebook

Välkomna

Café Hovgården

- följ oss på Facebook -

Tfn: 070 202 99 63 lene@cafehovgarden.se www.cafehovgarden.se

9 JUNI, KL 16.00 I PANNRUMMET**Värna Adelsös årsmöte.**

Bland annat presenteras "Årets Adelsöbo". Se hela programmet på sidan 56.

16 JUNI KL 12.00 I PANNRUMMET**Ölfestival** i och vid Pannrummet, Stenby. 15 mikrobryggerier medverkar.

Provsmakning. En foodtruck för hamburgare. Adelsö Butik serverar annan mat.

Musik: Anders Kotz, Matte Lagervall med flera.

17 JUNI KL 19.00 I ADELSÖ**KYRKA**

Birkakörens sommarkonsert.

21 JUNI KL 19.00–21.00 PÅ**ADELSÖ FESTPLATS**

Vi klär midsommarstången!

Arrangör: Adelsö IF

22 JUNI KL 12.00–15.00 PÅ**ADELSÖ FESTPLATS**

Midsommarfirande. Traditionell familjefest för stora och små med dans kring midsommarstången, tombola, fiskdamm och mycket mer.

Arrangör: Adelsö IF

23 JUNI KL 13.00**ADELSÖVALLEN**

Fotbollsderby Adelsö IF – Munsö IF. Kaféet öppet.

Arrangör: Adelsö IF

30 JUNI, KL 11.00–01.00 VID ADELSÖVALLEN OCH ÖN RUNT

Adelsö runt, med mängder av gamla moppar, bilar och hojar. Ett s.k. Poker Run ingår för deltagarna. Klockan 11 är det registrering vid Adelsö-vallen, där du kan beundra och kommentera alla fordon. Under hela dagen är festplatsen öppen med matförsäljning och massor av skoj för barnen, bland annat en fin karusell. Klockan 15 släpps fordonen iväg. Klockan 17 är det prisutdelning på festplatsen.

Arrangör: Adelsö Evenemang

30 JUNI, KL 21.00–01.00 PÅ**ADELSÖ FESTPLATS**

Sommardans till Bandet från Härnösand. Skjutbanan, chokladhjulet, korvkiosken och fikaluckan är öppna.

Entré: 150 kronor.

Arrangör: Adelsö Evenemang

30 JUNI–12 AUGUSTI BÅT**TILL BJÖRKÖ**

Från Hovgården dagligen kl. 11.30. Nytt för i år är att

om du, som är Adelsöbo och köper biljett på båten, kan gå till Malin på museet och byta den mot en säsongsbiljett som ger dig möjlighet att åka till Birka hur många gånger du vill under 2018. Säsongsbiljetten är personlig. **Information:** malin.ahlin@stromma.se

7 JULI MAGNUS LADULÅSLOPPET, ADELSÖVALLEN

Magnus Ladulåsloppet springs för sjunde året med start och målgång på Adelsö-vallen. Starten är kl 14.00. Barnloppen startar klockan 12:25 och 13:00. Mer på info adelsoif.se

Arrangör: Adelsö IF

7, 14, 21, 28 juli OCH 4 AUGUSTI**VILDSVINGILLEN PÅ BJÖRKÖ**

Vildsvinsgillen på Nya Särimer på Björkö.

15 JULI 13.30**ANSKARSKAPPELLET BJÖRKÖ**

Sommarmusik.

15 JULI KL 18.00 I**ADELSÖ KYRKA**

Sommarmusik.

29 JULI KL 18.00 I**ADELSÖ KYRKA**

Sommarmusik.

11–12 AUGUSTI,**ADELSÖ SMEDJA**

Marknadsdagar den 11–12 augusti.

Utställningar varje lördag-söndag hela sommaren.

12 AUGUSTI KL 11.00–15.00,**UPPGÅRDEN OCH HEMBYGDSGÅRDEN**

Hembygdsgård. Program se sidan 25.

Arrangör: Adelsö hembygdsdag.

18 AUGUSTI, KRÄFTSKIVA PÅ BJÖRKÖ

Kräftskiva på Nya Särimer på Björkö.

21 AUGUSTI**HEMBYGDSGÅRDEN**

Aerobicen börjar. Man håller i gång på alla tisdagskvällar kl 19.00–20.00 till och med den 11 december. Ledare Mona Wikborg.

Arrangör: Adelsö IF

26 AUGUSTI KL 16.00 I**ADELSÖ KYRKA**

Högmässa.

26 SEPTEMBER,**ARKEOLOGINS DAG**

Arkeologins dag på Alsnu gård.

Tack!

TILL VÅRA
ANNONSÖRER

Ett stort tack till annonsörerna i vår tidning. Tack vare annonsörerna kan det mesta av tryckningen betalas. Allt annat kring tidningen görs ideellt. Gynna gärna annonsörerna som gör det möjligt att ge ut Adelsönytt. ■

**GLÖM INTE ATT
KOLLA PÅ ADELSÖS EGEN
EVENEMANGSPORTAL:**

www.adelso.se

Om Värna Adelsö

Föreningen Värna Adelsö samlar både bofasta och fritidsboende.

Vårt syfte är att slå vakt om Adelsös kultur och natur samt att främja möjligheterna att bo och arbeta på ön. Sektionen Gröna Ön arbetar särskilt för en framtida utveckling som inte tär på människor, natur och vårt historiska arv.

Vi arbetar bland annat med följande frågor:

- Allemansrätten. Markägare ska till exempel inte kunna hindra människor att bada och ströva i naturen.
- Kulturlandskapet och strandskyddet ska värnas.
- Miljön i alla avseenden ska värnas.
- Nybyggen ska anpassas till befintlig byggnation och miljö och natur.
- Färjan ska alltid fungera, även när det är stränga vintrar. Mer trafik under sena kvällar.
- Vi vill slå vakt om busstrafiken.
- SL:s strafftaxa för Adelsöbor bör avskaffas.
- Vi värnar vår lanthandel.
- Vi arbetar för att Adelsö Butik ska bli postombud.
- Vi vill att vildsvinsstammen på ön minskas

VÄRNA ADELSÖ STYRELSE 2017-18

Ordförande

Lennart Rydberg, Lundkulla

Mob: 070-322 02 61

E-post: lennart.rg@gmail.com

Vice Ordförande

Jan Gertz, Gredby

Mob: 070-237 10 34

E-post: brijan999@gmail.com

Kassör

Mats Lundgren, Marielundsvägen

Mob: 070-730 32 03

E-post: matslu@telia.com

Ledamöter

Anita Björk, Sjövik, Lilla Stenby

Mob: 070-743 43 54

E-post: anitabjork2@gmail.com

Anders Ellström, Marielundsvägen

Mob: 073-904 59 45

E-post: anders_ellstrom@yahoo.com

Staffan Eriksson, Sjövik, Lilla Stenby

Mob: 070-727 70 27

E-post: staffanmobil72@gmail.com

Maria Skedinger, Hanmora

Mob: 073-807 19 75

E-post: mariaskedinger@gmail.com

Stefan Wählin, Ellholmen

Mob: 070-318 80 00

E-post: s.wahlin@hotmail.com

Bli en trygg säljare med oss

Eftersom vi är en del av Länsförsäkringar med både bank och försäkring under samma tak följer vi dig genom affären på ett tryggt och klokt sätt. Välkommen in till oss på Destination Ekerö.

Vänd dig med förtroende till mig om
du också vill veta vad ditt hus är värt!

Fredrik Drougge, 070-560 1970
fredrik.drougge@lansfast.se

Inget finstilt*

Bara Sveriges mest nöjda kunder

lansfast.se/ekero

Ekerö | Ekerövägen 53 | 178 34 Ekerö
08-560 360 00 | ekero@lansfast.se

Länsförsäkringar
Fastighetsförmedling

ÅRSMÖTE 2018 I PANNRUMMET

LÖRDAGEN DEN 9 JUNI KLOCKAN 16.00

PLATS: PANNRUMMET, STENBY

ATT HANDLA, ÄTA OCH DRICKA PÅ ADELSÖ

Samtal och frågestund med:

Adelsö Butik, Marja Conradsson och

Martin Anderson

Café Hovgården, Lene Wallin

Adelsö krog, Nebi Bulduk

- Årsmötesförhandlingar
- Årets Adelsöbo presenteras
- Information och diskussion om viktiga Adelsöfrågor
- Sen blir det mingel med lätt förtäring och alkoholfritt som föreningen bjuder medlemmar på.

Annan dryck finns i baren till egen bekostnad.

Välkomna!

